

סדר ליל ראש השנה

קדם הקדוש יאמר "פתח אליהו" עד "ולאו מכל אליו מדות כלל" ואחר כך יאמר.

ונח מצא חן בעיני יי: י"ב פעמים.

ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ויברכהו יי: י"ב פעמים.

כי עמד מקור חיים, באורד נראה אור: עשר פעמים.

אור זרע צדיק, ולישרי לב שמחה: י"ז פעמים.

ואמרתם בזה לחי, ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום: עשר פעמים.

תחיל שנה וברכותיה:

ויאמר

(כתב רבינו יוסף קארו זצ"ל א"ו לשון חכמים" שם) "וכאן אוסיף לבאר את מנהגנו בביתנו, לומר קדם פסוק "ואמרתם בזה לחי" וגו' פסוקים של "ויתן לך האלהים מלל השמים" כמ"ש במוצאי שבת קודש. ונסיים בפסוק "ואמרתם בזה לחי" וגו'".

טוב לומר גם בקשה זו (מספר "לשון חכמים" ח"א)

אנא יי האל הגדול הגבור והנורא:

תפתח לנו שערי אורה. בזכות הצדיק הסופר עזרא:

תפתח לנו שערי אהבה. בזכות אביי ורבא:

תפתח לנו שערי ברכה. בזכות אסתר המלכה:

תפתח לנו שערי בינה. בזכות רבי נחוניא בן הקנה:

תפתח לנו שערי גדולה. בזכות האמורא עולא:

תפתח לנו שערי דעת הבחיר. בזכות מרדכי בן יאיר:

תפתח לנו שערי הצלחה. בזכות רבי יהושע בן קרחה:

תפתח לנו שערי ועד טוב. בזכות משה הנקרא טוב:

תפתח לנו שערי זמרה. בזכות רבי שמעון בן בתירה:

תפתח לנו שערי חנינה. בזכות הנביאה חנה:

תפתח לנו שערי חכמה. בזכות רבי יהודה בן תימא:

תפתח לנו שערי טהרה. בזכות הנביאה דבורה:

תפתח לנו שערי טובה. בזכות רבי עקיבא:

תפתח לנו שערי ישע. בזכות הנביא אלישע:

תפתח לנו שערי ישר. בזכות הצדיק אשר:

תפתח לנו שערי כלכלה. בזכות מביהו בן ימאי:

תפתח לנו שערי לוויה. בזכות נחמיה בן חבליה:

תפתח לנו שערי מדע. בזכות בניהו בן יהוידע:

תפתח לנו שערי נדבה. בזכות רבי יהודה בן בבא:

תפתח לנו שערי סמיכה. בזכות הנביא משה:

תפתח לנו שערי עליה. בזכות רבי יהושע בן פרחיה:

תפתח לנו שערי עזרה. בזכות רבי יהודה בן בתירה:

תפתח לנו שערי פרנסה. בזכות רבי חנינא בן דוסא:

תפתח לנו שערי פדיה. בזכות רבי יהושע בן חנניה:

תפתח לנו שערי פריה ורביה. בזכות חנניה מישאל ועזריה:

תפתח לנו שערי צדקה. בזכות שרה ורבקה:

תפתח לנו שערי צדיק חי. בזכות רבי שמעון בן יוחאי:

תפתח לנו שערי קץ הימין. בזכות הצדיק בנימין:

תפתח לנו שערי קבלת תחנון. בזכות יהושע בן נון:

תפתח לנו שערי רוממות אל. בזכות דוד מלך ישראל:

תפתח לנו שערי שבע. בזכות הצדקת אלישבע:

תפתח לנו שערי תעודה. בזכות חזקיהו מלך יהודה:

תפתח לנו שערי תבונה. בזכות הנביא יונה:

תזריעני ארח חיים, שבע שמחות את פניך, נעמות בימיך נצח:

אנא יי הושיעה נא, אנא יי הצליחה נא: בכתוב, וישא ברכה מאת

יי, וצדקה מאת יי ויהי בעין שתול על פלגי מים, אשר פרוי

יתן בעתו ויעלהו לא בול, וכל אשר יעשה יצליח:

אנא יי האל הגדול הגבור והנורא:

שנה זו תהיה שנת אורה. ונהיה חכמים ונבונים בתורה:

שנה זו תהיה שנת ברכה. ותהיה לה' המלכה:

שנה זו תהיה שנת גילה. בלוי בלוי המסלה:

שנה זו תהיה שנת דיצה. ה' משכני אחריו נרצה:

שנה זו תהיה שנת הצלחה. ונסו וגו' ואנחה:

שנה זו תהיה שנת ועד טוב. ב' ה' יתן הטוב:

שנה זו תהיה שנת זמרה. ולילה פיוס ואיר בחשכה באורה:

שנה זו תהיה שנת חנינה. ופרונו יי וישוכנו ונא ציון פרנה:

שנה זו תהיה שנת טובה. אמרו לבת ציון הנה ישעך בא:

שנה זו תהיה שנת ישר. מה נאוו על התרים רגלי מבשר:

שנה זו תהיה שנת כלכלה. ארני אלהים יצמיח צדקה ותהלה:

שנה זו תהיה שנת לוויה. דשנת בשמן ראשי בוסו רווה:

שנה זו תהיה שנת מעלה. תשואות חן חן לה:

שנה זו תהיה שנת נדבה. ועל כל פשעים תכסה אהבה:

שנה זו תהיה שנת סמיכה. ציה ה' את הברכה:

שנה זו תהיה שנת עזרה. ששון ושמחה ומצא ב' תודה וקול

זמרה:

שנה זו תהיה שנת פרנסה טובה. ומלאו פני תכל תנוכה:

שנה זו תהיה שנת צהלה. חן וחסד ורחמים ורחו ונהלה:

שנה זו תהיה שנת קרון פנים. עטרת זקנים ותפארת בנים:

שנה זו תהיה שנת רחמים. יי לא ומנע טוב להולכים בתמים:

שנה זו תהיה שנת רצון. והנה רחל באה עם הצאן:

שנה זו תהיה שנת שלום. יי וברך את עמו בשלום:

שנה זו תהיה שנת תשועה. ותהי העקב למישור והרכסים

לרכשה: ומטוב בית יי נשבעה, ובכתוב: וישאבתם

מים בששון, מפעני הושועה:

לישועתך קויתי יי: לישועתך קויתי יי: לפורקנה ספרית יי:

אנא יי הושיעה נא, אנא יי הושיעה נא,

אנא יי הצליחה נא: אנא יי הצליחה נא:

ויקדש על חינו. ולאחר הקדוש ויזיל ידיו לפעודה ויעשה פדר סימני ראש השנה (בעמוד הבא).

(ויש עושין סדר זה, גם ביום ראש השנה בשחרית, ובספר ב"מטה אפרים", וכן נהגו בביתו של ה"בן איש חי" זצ"ל)

סדר סימני ראש השנה

(מִסְדָּר עַד הַסְדָּר שֶׁבְּכָל אִישׁ חַי "פֶּר' נְצִיבִים ש"א סְטִיף ד' וְעֵין שֶׁם בְּהַרְחָקָה)

תְּמָרִים יָקָח תְּמָר וַיִּבְרַךְ "בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ" וַיֹּאכַל, וְאַחֵר כֶּף יָקָח עוֹד תְּמָר וַיֹּאמֶר בְּקֶשֶׁה זֶה, וַיִּכְנֹן עַל הָאוֹיְבִים הַתְּחַתּוֹנִים:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂיִתְּמוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל מְבַקְשֵׁי
רַעֲתֵנוּ:

לּוּבָיָא יִבְרַךְ "בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה" עַל אֲבֹתֵינוּ אוּ בְּנֵיהֶם וְכַדּוּמָה, וְאַחֵר כֶּף יָקָח לּוּבָיָא (שְׁוֹעִית. הַנִּקְרָא גַם רֹבִיזָה) וַיֹּאמֶר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂיִרְבוּ וְכִיזְתּוּ וְתִלְבְּכוּ:

(שם ירק זה הוא גם רוביה – "שירבו וזכיותנו" וגם לוביה – ותלכבנו. נמצא שב"יהי רצון" זה יש ב' בקשות: ריבוי זכויות וליבוּב, שנראה שפירושו זיכּון והכשרת הלב לעשות את רצון אבינו שבשמים.)

כֶּרְתִּי יָקָח כֶּרְתִּי וַיֹּאמֶר בְּקֶשֶׁה זֶה, וַיִּכְנֹן עַל הַכּוֹחוֹת הָרְעוּת שֶׁנִּבְרְאוּ מִהֶעֱוֹנוֹת וּמִנִּיצוּצֵי קָרִי, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם מְכֻנָּיִם בְּקִרְיָא שְׁמַע שְׁעַל הַמִּטָּה, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אוֹיְבֵי אִישׁ אִנְשֵׁי בֵיתוֹ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂיִכְרְתוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל מְבַקְשֵׁי
רַעֲתֵנוּ:

סִלְקָא יָקָח סִלְקָא וּבְשִׂיאָמֶר "שְׂיִסְתְּלִקוּ אוֹיְבֵנוּ" וְכו', וַיִּכְנֹן בְּזֶה עַל הַמְּקַטְרִגִּים וּבְכוֹחוֹת הַדִּין הַמְּשַׁטְנִים לַמַּעֲלָה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂיִסְתְּלִקוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל
מְבַקְשֵׁי רַעֲתֵנוּ:

קָרָא יֹאכֵל קָרָא וַיֹּאמֶר בְּקֶשֶׁה זֶה, וּבְשִׂיאָמֶר "שְׂתִקְרַע רֹעַ גִּזֵּר דִּינֵנוּ" וַיִּכְנֹן בְּשֶׁם קר"ע:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂתִקְרַע רֹעַ גִּזֵּר דִּינֵנוּ, וַיִּקְרָאוּ לְפָנֶיךָ
וְכִיזְתּוּ:

רַמּוֹן מְתוֹק יָקָח רַמּוֹן מְתוֹק וַיֹּאמֶר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂנַהֲתִיה מִלְּאִים מְצוֹת כְּרַמּוֹן:

תַּפּוּחַ מְבֹשֶׁל בְּסֶפֶר אַח"כ יֹאכֵל תַּפּוּחַ מְבֹשֶׁל בְּסֶפֶר וַיֹּאמֶר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂתַתְּחֵדֶשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה:

(וכתבו האחרונים ז"ל הטעם שמביאים תפוח, רמז לחקל תפוחין קדישין, בסוד ראה ריח בני כריח שדה, ונראה לי בסייעתא דשמיא טעם לתפוח בליל ראש השנה, כי התפוח יש בו שלש הנאות, טעם, ומראה, וריח, והוא לסימן טוב לבקשתנו שפע הכללי, שהוא בני חיי מזוני, לכל השנה כולה.

ועוד נראה לי בסייעתא דשמיא טעם אחר, על פי מה שכתוב בזוהר הקדוש, פרשת שמני דף מ', בפסוק רפדוני בתפוחים, תפוח אפיק חמרא, ומכּוּיִן רעוּתא דלא יזיק חמרא, והיינו דאוכלין תפוח אחר יין כדי שלא יזיק להם היין, ולכן מנהג בני אדם, לתת תפוח לתוך כוס היין, וכמו שכתוב בספרים, וידוע שהיין הם גבורות, ונמצא התפוח הוא מבסם הגבורות, ועתה בראש השנה, כל מגמתנו הוא לבסם ולמתק הגבורות, לכך אוכלין תפוח.

ועוד נראה לי בסייעתא דשמיא טעם אחר, דאיתא בזוהר הקדוש, כל הפירות שורשם במלכות, ורק התפוח שורשו בדוכרא שה"ס תפארת, וכמו שכתבתי

הקדמה זו במקום אחר, וידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל, דחודשי הקיץ הם בנוקבא, שה"ס המלכות מניסן ועד תשרי, וחדשי החורף מתשרי ועד ניסן, הם בדוכרא שה"ס התפארת, ולכן בליל ראש השנה, שהוא התחלת חדשי הדוכרא, אוכלין תפוח ששרשו בדוכרא. בא"ח שם)

ראש כֶּבֶשׂ נוהגין לֵאכֹל ראש כֶּבֶשׂ (ולא יביא ראש של עז, עין בהרְחָקָה בְּכֵן אִישׁ חַי, פְּרִשְׁת נְצִיבִים שָׁנָה א').

אם לא נמצא לו ראש כֶּבֶשׂ יביא של עוף. וְצִרִיף שִׁבְיָאוּ מְבֹשֶׁל, וְלִכְף יִקָּב ראש הַגְּלִגְלֵת שֶׁלוֹ, וַיִּמְלְחֵנוּ וַיִּבְשְׁלֵנוּ, וְראש עוף זָכָר הוּא יוֹתֵר טוֹב מֵראש עוף נְקֵבָה, לְסִימָנָא טָבָא. וּמְבַקְשִׁים:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׂנַהֲתִיה לְראש וְלא לְזָנָב.

רק אם הביא ראש כֶּבֶשׂ יוֹסִיף: **וְתִזְכֹּר לָנוּ עֲקָרְתּוֹ וְאִילּוֹ שֶׁל**
יִצְחָק אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשָּׁלוֹם, בֶּן אֲבָרָהָם אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשָּׁלוֹם:

לא יאכלו בראש השנה דָּבָר חֲמוּץ, ולא תבשיל מְבֹשֶׁל בְּדָבָר חֲמוּץ, וְכֵן יִזְהָרוּ מִפְּרוֹת חֲמוּצִים, הֵן רְמוּנִים הֵן עֲנָבִים הֵן אֲגֻסִּים, וְכֵתֵב בְּמִטָּה אֲפָרִים, דְּהוּא הָדִין שֶׁלֹּא יֹאכֵל פְּרִי שֶׁלֹּא נִגְמַר עֲדִין בְּשׂוּלוֹ. וּמִנְהַג טוֹב לֵאכֹל בֶּשָׂר שְׁמֹן וּמִינֵי מִתִּיקָה, לְסִימָנָא טָבָא, אֲף לֹא יִרְבֶּה בָּהֶם לְמִלְאוֹת כֶּרֶסוֹ, אֲלֵא טוֹעֲמִיהָ חַיִּים זָכוּ. וַיִּשְׁתֶּה שְׂתִיּוֹת עֲרֹבוֹת, עַל פִּי הַכְּתוּב בְּעֶזְרָא, "אֲכָלוּ מִשְׁמָנִים וּשְׂתוּ מִמִּתְקִים וְשָׁלְחוּ מְנוֹת לְאִין נָכוֹן לוֹ כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנֵינוּ וְאֵל תַּעֲצֹבוּ כִּי קְדוֹת ה' הִיא מְעֻזָּכֶם" דְּפִסּוּק זֶה נֶאֱמַר עַל יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדוּעַ: (בא"ח שם סעי' ה')

אם חל טבילת מצוה בליל ראש השנה, יִשְׁמַשׁ וַיִּטְבֵּל בַּבֶּקֶר, וְהִתְמַחֵסֵד לְדַחוּת הַתַּשְׁמִישׁ שֶׁל טבִּילַת מִצְוָה, הֲרִי זֶה חֲסִידוֹת שֶׁל שְׁטוּת, וְאִפְּלוּ אִם אֵינָה טבִּילָה שֶׁל מִצְוָה, אִם רֹאֶה שְׂתַעֲזוּרָה תֵּאָדוּר הַרְבֵּה עַל אִשְׁתּוֹ, יִשְׁמַשׁ וַיִּטְבֵּל בַּבֶּקֶר, כְּדִי שֶׁלֹּא יָבֹא חֵס וְשָׁלוֹם לְיָדֵי טְמֵאָת קָרִי, וְכָל אִינֶשׁ יָדַע בְּנִפְשִׁיהָ: (שם סעי' ט)

הסימן הטוב ביותר לראש השנה להשמר מפעם והקפדה

מִסְפָּר ("לְקוֹטֵשׁ שְׁבַע" וְעוֹד) עַל הַגָּאוֹן הַמְּקַבֵּל רִבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה וְצ"ל, (מִחֲבֵר סֵפֶר "מִנְחַת יְהוּדָה – רִחוּת מִסְפְּרוֹת"), בְּלִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָלָה רִבִּינוּ וְאִשְׁתּוֹ לִגֵּג בֵּיתָם לְסַעֵד אֶת סְעוֹדַת הַחֵן. (רְגִילִים אִנְשֵׁי בְּגֵד בְּעֶרְבִים הַחֲמִים לֵאכֹל עַל גַּג בֵּיתָם), וּבִעֲת הַכֶּנֶת הַשְּׁלָחוֹן נִשְׁפָּר לְרַבְּנִית הֵינִן שְׁהִיָּה מוֹכֵן לְקִדּוֹשׁ, הַצֵּטְעָרָה הַרְבֵּנִית כִּי אֵין בִּידָם יֵין לְקִדּוֹשׁ הַיּוֹם וְגַם שְׁחֻשְׁבָּה שְׁזָה סִימָן רַע לְכָל הַשָּׁנָה. הַרְגִיעָה רִבִּינוּ, שְׂאִפְשֵׁר לְקִדֹּשׁ עַל הַפֶּת וְאֵין בְּכֶף שׁוֹם סִימָן רַע. נִטֵּל רִבִּינוּ יָדָיו לְקִדֹּשׁ עַל הַפֶּת. וּבִשְׁתִּגְבִּיָּה אֶת יָדָיו אַחֵר הַנִּטְיָלָה בְּדִין, פָּגַעוּ יָדָיו בְּמַנּוֹת הַשְּׁמֹן הַמְּשַׁתְּלֶשֶׁת מִהַקִּיר, הַנִּרְוֹת כְּבוֹ וְהַשְּׁמֹן נִשְׁפָּר עַל בְּגָדָיו הַלְבָּנִים, קָבַל רִבִּינוּ אֶת הַדָּבָר בְּשִׁלּוֹה. כְּשֶׁבָּאָה הַרְבֵּנִית לְהִגִּישׁ אֶת הַמֶּרֶק, עָקַב הַחֲשֻׁבָּה, נִתְקַלָּה וְהִפִּילָה אֶת סִיר הַמֶּרֶק. נָחַם אוֹתָהּ רִבִּינוּ, אָסַף אֶת הַקִּצְצִיּוֹת שְׁנוֹתָיו לְפִלִּיטָה וְהִנִּיחוֹן עַל הַשְּׁלָחוֹן, פְּתָאוֹם בָּאָה חֲתוּלָה וְחִטְפָּה אֶת הַקִּצְצִיּוֹת. פְּתַח רִבִּינוּ אֶת פִּיו וְאָמַר: כִּמְהָ יֵשׁ לִיזְהַר מִלְּכָעוֹס בְּראשׁ הַשָּׁנָה מִלְּבַד גִּדֵּל הָאֶסּוּר שִׁישׁ תְּמִיד בְּכַעַס, כְּדִי שִׁיְהִיָּה לְסִימָן טוֹב לְכָל הַשָּׁנָה. וְהִנֵּה בְּשִׁרְשֵׁרֶת הַמֶּרְקִים שְׁבָאוּ עֲלֵינוּ הַלִּילָה, נִתְנַסְתִּי מִשְׁמִים בְּנִסְיוֹן הַכַּעַס, וְתוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעֲמִדָּתִי בְּנִסְיוֹן וְלא הִקְפַּדְתִּי.

הֲרַב בֵּן צִיּוֹן מוֹצֵפִי שְׁלִיט"א סֵפֶר שְׂרָבִי יְהוּדָה פְּתִיָּה שֶׁח לֵאבִיו רִבִּי סֶלְמָאן (תַּלְמִידוֹ שֶׁל הַר"י פְּתִיָּה), עַל הַמְּכַשְׁוִּלִים בְּאוֹתוֹ לִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, (שְׁבַעֲצָם הָיוּ נִסְיוֹנוֹת עֲבוּרוֹ וּבְחֻסְדֵּי הַשֵּׁם יִתְעַלָּה עֲמַד בָּהֶם) וְאַתָּה שָׁנָה הֵייתָ הַמְּבֹרָכָת וְהַמְּצַלַּחַת בְּיוֹתֵר עֲבוּרוֹ וְעֲבוּר מִשְׁפָּחוֹת בְּבִרְיאוֹת וְכו'. וּבְאוֹתָהּ שָׁנָה הַצִּלִּיחַ לְחַבֵּר אֶת חֲבֻרָיו הַגְּדוֹלִים. זִיע"א.

העקר להשמר מהחטא ולעשות תשובה

עוֹד מִסְפָּרִים עַל חֲסִידִים שִׁשְׁבּוּ בְּשִׁלְחוֹן רִבִּים, וְאַחַד מֵהֶם אָכַל אֲגוּזִים. גָּעַר בּוֹ חֲסִיד שׁוֹטֵה בְּרִבִּים: "אִיךָ אַתָּה מַעֲזוֹ לֵאכֹל אֲגוּזִים, הֲרִי אָמְרוּ בְּהִלְכָּה שְׂאִין לֵאכֹל אֲגוּזִים בְּראשׁ הַשָּׁנָה כִּי אֲגוּז בְּגִימְטְרִיָּה חֲטָאוֹ" שְׁמַע זֹאת הַרְבִּי וְאָמַר לְאוֹתוֹ שְׁטוּה, "גַּם חֲטָא בְּגִימְטְרִיָּה חֲטָאוֹ..."

שָׁנָה טוֹבָה, מְבֹרָכָת וּמְאֻשְׁרָת לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹי מַלְכוּת הַשֵּׁם
בְּעוֹלָם בְּבִנְיָן בֵּית מְקֻדְּשֵׁנוּ אֲכִי"ר

ניתן לקבל הדף וכן עלון שבועי באימייל mas819514@gmail.com